

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

STUDIE A KRÁTKÉ CLÁNKY

PŘEHLED VÝZKUMŮ 46

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

130115280

PŘEDNÍ ZPRÁVA
NA STARÉM MĚSTĚ V LITOMÝŘI A MĚSTĚ PRAHA
K ASPEKTŮM VÝZKUMŮ MĚSTY LITOMÝŘI

PŘEDNÍ ZPRÁVA
VÝZKUMŮ

VÝZKUMŮ
VÝZKUMŮ

9395458

BRNO 2005

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Jaroslav Tejral

Výkonná redakce
Assistant Editors

Dana Gregorová, Balázs Komoróczy, Rudolf Procházka,
Lubomír Šebela, Petr Škrdla

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz/3cacz.htm>

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-71-0

Copyright © 2005 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Tisk/Print Gloria Rosice

Pokyny pro autory na internetové stránce <http://www.iabrno.cz/3ca1cz.htm>
Instructions to authors on internet pages

Na základě oznámení K. Sovové, archeoložky z Okresního muzea Brno-venkov ve Šlapanicích, byl s ing. K. Svobodou ze Šlapanic prohlédnut a prozkoumán propad s podzemní prostorem v trati „Velký háj“ (ZM ČR 1 : 10 000, list 24-43-01, 423 mm od Z s. č. a 163 mm od J s. č.). Lokalita se nachází v S části extravilánu obce Šlapanice. Objev propadu do podzemní prostory se nachází na zalesněném návrší Z od šlapanické cihelny, poblíž zděné chaty nad silnicí ve směru Bedřichovice – Šlapanice.

Záchranný výzkum se zaměřil na dokumentaci situace vzniklé samovolným propadem. Základní podložní hmotu tvořily na lokalitě karbonské hrubozrné slepence a kvartérní spraše, do kterých byl objekt zahlouben. Mocnost spraší zde bylo možné odhadnout na cca 3–4 m, což bylo podmiňováno hloubkovým dosahem zkoumaného objektu.

Výzkum doložil existenci obilní jámy. Hloubka volné prostory byla více než 2 m a šířka cca 1,5 m. Ústí obilní jámy bylo široké pouhých 40 cm. Stopy po trémových kapsách, jak je to obvyklé u jiných obilních jam této oblasti (např. Sívce), nebyly zjištěny. Orientační sondáží v okolí hrdla obilní jámy byl lokalizován mělký drenážní žlábek, který měl zamezit pronikání vody do podzemního objektu. Datace objektu je nejistá, pravděpodobně se jedná o středověké až novověké období, kdy byla tato obilná síla v úrodných oblastech Moravy hojně užívána.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Šlapanice (Bez. Brno-venkov). Getreidegrube. Mittelalter – Neuzeit. Rettungsgrabung.

ŠTERNBERK (okr. Olomouc)

Ulice Čechova. Středověk–novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum probíhal při rekonstrukcích kanalizace a vodovodu v září 2004. Výkopy byla zasažena téměř celá ulice, rámcově lze plochu vymezit absolutními souřadnicemi: X= -1106751.467, Y= 542331.066; X= -1106760.567, Y= -542343.400; X= 1106762.291, Y= -542245.584; X= -1106748.359, Y= -542257.316. Hloubka výkopů činila 1,402,20 m, šířka se pohybovala od 1,20 do 2,50 m. Protože výkopy vedly převážně v druhotně porušených terénech, omezil se výzkum na dohled a případnou dokumentaci (celkem 7 profilů) tam, kde zůstala zachována torza neporušených situací. Pouze na jednom místě (před č. o. 5) byla zachycena tmavá vrstva organogenních uloženin obsahující keramiku 14.–15. století. Ležela v hloubce 1,60–1,80 m pod úrovní povrchu vozovky, přímo na štěrkopískovém podloží. Pokud bylo podloží zachyceno i na jiných místech, kolísala úroveň jeho povrchu od -1,50 do -1,80 m. Starší středověké vrstvy nebyly jinde zjištěny, na podloží přímo nasedaly již novověké vrstvy, případně výkop podloží nezasáhl. Poměrně často se vyskytovaly stopy po požáru. Zajímavá je skutečnost, že před č. o. 1 byl zachycen pozůstatek novověké valounové dlažby v hloubce 1,15 m pod úrovní současného povrchu. Můžeme shrnout, že v Čechově ulici docházelo k zvyšování terénu i v období novověku, a to až o 1,50 m, a že doklady činnosti

člověka ve středověku jsou minimální, většinou porušené pozdějšími úpravami.

Hana Dehnerová, Jan Grégr, NPÚ, ú. o. p., Olomouc

Resumé

Šternberk (Bez. Olomouc), Čechova Gasse. Mittelalter. Neuzeit. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

TĚŠETICE (okr. Olomouc)

Intravilán. KLPP. Mladší doba římská. Doba hradištní. Novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V červnu a červenci 2004 byl prováděn dohled při II. etapě rekonstrukce silnice v centru obce Těšetice. Při hloubení kanalizačního výkopu bylo narušeno pět objektů, z nichž dva můžeme datovat do novověku a jeden do doby hradištní. Jedná se patrně o dva novověké sklepy související s vedlejším dvorem a jeden sídlištní objekt.

Lokalita se nachází na SZ okraji obce u nového hřbitova. Jedná se o nevýraznou terasu nad levobřežím potoka Šumice v nadmořské výšce 226 m. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1:10 000, list 24-22-17, v souřadnicích Z s. č.: J s. č. – 434 mm : 254 mm a 439 mm : 250 mm

„U školy“. Doba hradištní. Novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

V rámci sledování výkopových prací na stavbě inženýrských sítí nově budovaného sídliště rodinných domků, bylo nalezeno sedm sídlištních objektů, z nichž se dá jeden podle vakovitého průřezu datovat do doby hradištní. Čtyři jámy mají charakter mělkých příkopů a podle nečetných zlomků keramiky je datujeme do novověku. Z orníční vrstvy pochází i několik amorfních zlomků keramiky datovaných rámcově do pravěku.

Lokalita se nachází na severním okraji obce. Rozkládá se na mírném svahu obráceném k jihovýchodu v nadmořské výšce 223–224 m na pravém břehu říčky Blaty. Naleziště lze identifikovat v mapě MZ 1 : 10 000, list 24-22-18, v souřadnicích Z s. č.: J s. č. – 15 mm : 242 mm; 20 mm : 244 mm; 17 mm : 250 mm.

Marek Kalábek, AC Olomouc

Resumé

Těšetice (Bez. Olomouc). Innenbereich der Gemeinde. Mittelalter. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

Těšetice (Bez. Olomouc). „U školy“. Burgwallzeit. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

UNIČOV (okr. Olomouc)

Masarykovo náměstí č. p. 22, parc. č. 18. Vrcholný středověk, novověk. Město, sídlištní vrstvy. Záchranný výzkum. Uložení: VM Olomouc.

V březnu 2004 proběhl záchranný výzkum vyvolaný rekonstrukcí nádvoří tzv. domu Moravských stavů v severozápadní části Masarykova náměstí v Uničově. Poloha je dána absolutními souřadnicemi: X= -1100875.031, Y= -554549.196;

$X = -1100856.687$, $Y = -554549.771$; $X = -1100842.327$, $Y = -554554.904$. V rámci úprav byly obnaženy základy domu č. p. 21. V tomto výkopu na východní straně nádvoří, hlubokém 0,90 m, byly zachyceny vrstvy odpadu vytvářené od 14. do počátku 16. století. Doklady staršího osídlení nebyly výkopem zachyceny, můžeme je však předpokládat v nižších úrovních, protože výkop nedosáhl podloží. Mladší pozůstatky chyběly také, jednak z důvodu postupné změny hygienických návyků a jednak v důsledku výstavby domu č. p. 22 v polovině 18. století. Se stavbou mohla souviset jáma na hašení vápna, rovněž výkopem zachycená. Dále byla odhalena torza dvou kamenných zdí hospodářských budov.

Hana Dehnerová, NPÚ, ú. a. p. Olomouc

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), Masarykovo Platz Bnr. 22. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt, Siedlungsschichten. Rettungsgrabung.

VELKÁ BÍTEŠ (okr. Žďár nad Sázavou)

Kostel sv. Jana Křtitele. Středověk, novověk. Město. Záchran-
ný výzkum.

V souvislosti s výkopovými pracemi při odvlhčení a izolaci zdi kostela sv. Jana Křtitele ve Velké Bíteši proběhl v létě 2004 archeologický dohled, realizovaný Archaia Brno, o.p.s.

Dokumentováno bylo několik dílčích profilů. Podařilo se alespoň v segmentech sledovat základové zdivo kostela. Zachyceny byly části hřbitova. Akce dosud nebyla vyhodnocena, proto se o ní bude blíže referovat později.

Petr Holub, Antonín Zúbek, Archaia Brno, o.p.s.

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou). Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

VELKÁ BÍTEŠ (okr. Žďár nad Sázavou)

Masarykovo náměstí. Středověk, novověk. Město. Záchran-
ný výzkum.

V souvislosti s pokládáním nové kanalizace na Masarykově náměstí ve Velké Bíteši proběhl v létě a na podzim 2004 záchraný archeologický výzkum, provedený Archaia Brno, o.p.s.

Výzkum probíhal formou dohledu nad výkopovými pracemi. Následně byly dokumentovány vzniklé profily.

Byly zaznamenány sídelní aktivity od 13. století až do novověku. Vedle četných jam neznámé funkce byly dokumentovány staré povrchy náměstí a též pozůstatky zaniklé zástavby v podobě planýrek shořelých dřevohliněných staveb a reliktu kamenného sklepa.

*Petr Hejhal, Petr Holub, Petr Hrubý, Antonín Zúbek
Archaia Brno, o.p.s.*

Resumé

Velká Bíteš (Bez. Žďár nad Sázavou). Masarykovo Platz. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

VELKÝ TÝNEC (okr. Olomouc)

Intravilán, ulice Zámecká. Novověk. Cihlová konstrukce. Záchran-
ný výzkum.

Ve dnech 15. 7. až 17.8 2004 byl pracovníky archeologického centra Olomouc proveden záchraný archeologický výzkum při výkopových pracích na stavbě „Velký Týnec – ul. Chaloupky a Zámecká – vodovod a kanalizace“. Dne 27. 7. byla na stěnách výkopu v dolní části ulice Zámecká objevena a zdokumentována novověká cihlová klenutá konstrukce, která protínala šikmo vozovku ve směru severojižním. Místo nálezů je na mapě ZM ČSR 1 : 10 000, kladový list 24-22-25, identifikováno koordináty 481 mm od západní sekční čáry a 166 mm od jižní sekční čáry. Konstrukce sestává ze dvou zdí (o šířce 0,5 m), ze kterých vyrůstá klenba (její mocnost je 0,5 m), jež je s oběma zdmi provázána. Zdi a klenba jsou zděné na maltu a konstrukční prvek je cihla. Vnější rozměry konstrukce jsou: šířka 2,5 m a zjištěná výška 1,5 m. Výplň klenby tvořila světle hnědá sypká zemina. Z této výplně byly získány dva fajánsové střepy s oboustrannou bílou glazurou, novověkého stáří.

Vendula Vránová, AC Olomouc

Resumé

Velký Týnec (Bez. Olomouc). Str. Zámecká. Neuzeit. Rettungsgrabung.

VÉMYSLICE (okr. Znojmo)

„Stavové“. Doba středohradištní (9. století). Sídliště. Záchran-
ný výzkum.

Závěr osídlení této významné lokality představuje větší počet objektů (polozemnice, zásobní jámy, jámy, kúlové jamky) a kulturní vrstva 102A, která náleží středohradištnímu období – 9. století. Velká intenzita osídlení se odráží i v bohaté a mocné kulturní vrstvě, v níž je možné identifikovat (mimo systém nadzemních dřevěných konstrukcí v podobě kúlových jamek) i řadu povrchových koncentrací lomových kamenů,

Obr. 41. Vémyslice „Stavové“. Celkový pohled na prozkoumanou část polozemnice (513) s vnitřní kúlovou konstrukcí a povrchovou destrukcí lomových kamenů.
„Stavové“. Der erforschte Teil des Grubenhauses mit Pfostenkonstruktion und oberflächlichem Steinschutt.